

Муниципальное общеобразовательное учреждение
«Коркатовский лицей»

«УТВЕРЖДАЮ»

Директор лицея:

Михайлов С.И.
Приказ № 101
от 29.08.2019г.

«СОГЛАСОВАНО»

Зам. директора по УВР:

Анисимов А.В.

РАССМОТРЕНО
на заседании ВМО

Аркадьева Н.В.

Рабочая программа
по родному (марийскому) языку
9 класс

по программе Марий йылме дене тун школлам примерный программе: V – IX класс / З.В.

Учаев, В.В. Кузнецов, Н.В. Кузнецова. – Йошкар-Ола:

Марий туньктыш институт, 2013.

на 2019-2020 учебный год

Учитель-составитель: учитель марийского языка и литературы
высшей категории

Аркадьева Нина Вениаминовна

IX КЛАСС (68 шагат)

Шочмо йылме нерген мутланымаш

I. Марий йылме – вия%о шогышо йылме. Кызытсе йылмыште лийын шогышо вашталгыш-влак. Марий йылмым шымлыше-влак В.М. Васильев, Г.Г. Кармазин. Лўмл° марий шанчызе-влак. Кызыт марий йылмым шымлыше шанчые%о-влак.

II. Йылме вия%омаште шанчые%о да СМИ-н рольыштым ужын моштымаш. Марий йылмым шымлыше е%о-влакын тў%о пашалаштым палымаш.

VIII классыште тунеммым ушештарымаш

I. Кок составан тыглай ойлончо. Ик составан тыглай ойлончын тўрл° лиймыже. Ойыралтше членан да икгай членан ойлончылаште чарналтыш пале-влакым шындымаш.

II. Кок составан да ик составан ойлончо-влакым лончылен моштымаш. Тыгай ойлончо-влакым возен да лудын моштымаш.

Кыдежан ойлончо

I. Кыдежан ойлончо нерген умылымаш. Кыдежан ойлончын ужашыже-влакын шонымаш дене кылдалтмышт. Ушем мутан, ушем мутдымо да шуко й°н дене кылдалтше кыдежан ойлончо-влак.

II. Тўрл° й°н дене кылдалтше кыдежан ойлончо-влакым ойырымаш, келшыше ойсем дене лудмаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончо

I. Мужырлалтше кыдежан ойлончо нерген умылымаш. Ушышо, ваштарешлыше да ойырышо ушем мутан мужырлалтше ойлончо. Мужырлалтше кыдежан ойлончын ужашлаж коклаште чарналтыш палым шындымаш да келшыше ойсем дене лудмаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.

II. Ушышо, ваштарешлыше да ойырышо ушем мутан мужырлалтше кыдежан ойлончо-влакым ойырен моштымаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым икгай сказуемыян тыглай ойлончо деч ойырен моштымаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым текстыште кучылт моштымаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым да ойыралтше ешарыме членан тыглай ойлончым синтаксический синоним семын кучылт моштымаш.

Ушалтше кыдежан ойлончо

I. Ушалтше кыдежан ойлончо нерген умылымаш. Ушалтше кыдежан ойлончышто тў% да кўдынъ ужаш-влак. Тў% да кўдынъ ужаш-влак коклаште кыл. Тў% ужашыште указательный мут.

Тўн ден кўдынъ ужаш-влак коклаште чарналтыш палым шындымаш да келшыше ойсем дене лудмаш.

Кўдынъ ужаш-влакын тўрл^о лиймышт: рашемдыше, умылтарыше, умландарыше (обстоятельственный – верым, жапым, дейвийын кузе лиймыжым, причиным, цельым, условийым, следствийым ончыктышо да уступительный).

Ушалтше кыдежан ойлончо-влакым синтаксически лончылымаш.

Икмыняр кўдынъ ужашан ушалтше кыдежан ойлончо да тудын ойыртемеже-влак. Тыгай ойлончышто чарналтыш палым шындымаш да келшыше ойсем дене лудмаш.

Икмыняр кўдынъ ужашан ушалтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.

II. Ушалтше кыдежан ойлончышто тўн ден кўдынъ ужаш-влакым ойырен моштымаш. Нунын коклаште улшо кылым палымаш. Тў% ужашыште указательный мутым муын моштымаш.

Кўдынъ ужаш-влакым ойырен моштымаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым, ушалтше кыдежан ойлончым да ойыралтше ешарыме членан тыглай ойлончым синтаксический синоним семын кучылт моштымаш.

Икмыняр кўдынъ ужашан ушалтше кыдежан ойлончым чо%оен да кучылт моштымаш. Тыгай ойлончышто чарналтыш палым шынден да келшыше ойсем дене лудын моштымаш.

Ушем мутдымо кыдежан ойлончо

I. Ушем мутдымо кыдежан ойлончо нерген умылымаш. Ушем мутдымо кыдежан ойлончын ужашлаж кокласе кыл. Нунын коклаште

чарналтыш палым шындымаш да келшыше ойсем дене лудмаш. Ушем мутдымо кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.

II. Ушем мутдымо кыдежан ойлончо да тудын ойыртомжевлакым пален моштымаш.

Союздымо кыдежан ойлончын ужашлаж коклаште кылым ойырен моштымаш. Нунын коклаште чарналтыш палым шынден да келшыше ойсем дене лудын моштымаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым, ушалтше кыдежан ойлончым, союздымо кыдежан ойлончым да ойыралтше ешарыме членан тыглай ойлончым синтаксический синоним семын кучылт моштымаш.

Тўрл° й°н дене кылдалтше кыдежан ойлончо

I. Тўрл° й°н дене кылдалтше кыдежан ойлончо нерген умылымаш. Тўрл° й°н дене кылдалтше кыдежан ойлончын ужашлаже-влак коклаште улшо кыл. Нунын коклаште чарналтыш палым шындымаш да келшыше ойсем дене лудмаш. Тўрл° й°н дене кылдалтше кыдежан ойлончын ойыртомже-влакым палымаш.

Тўрл° й°н дене кылдалтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.

II. Тўрл° й°н дене кылдалтше кыдежан ойлончым ойлымаште да возымаште кучылт моштымаш.

Вияш оян ойлончо

I. Вияш оян ойлончо нерген ончыч тунеммым ушештарымаш. Тыгай ойлончышто вияш ойын да авторын мутшын верышт. Вияш оян ойлончышто чарналтыш пале-влак.

II. Вияш оян ойлончын ойыртомже-влакым палымаш, текстште муын моштымаш. Вияш оян ойлончан текстым сылнын лудын моштымаш.

Савырыме оян ойлончо

I. Савырыме оян ойлончо нерген умылымаш. Савырыме оян ойлончышто чарналтыш палым шындымаш.

Вияш оян ойлончым савырыме оян ойлончо дене алмаштымаш. II. Вияш да савырыме оян ойлончо-влакым ойырен моштымаш.

Цитате

I. Цитате нерген умылымаш. Шонымым ўшандарен каласаш цитатым кучылтмаш. Цитатым кучылтмаште чарналтыш палым шындымаш.

II. Цитатын ойыртемеже-влакым пален моштымаш.

Идалык мучко тунеммым ушештарымаш

Тунемше ий мучаште мом ыштен моштышаш: • ушышо, ваштарешлыше да ойырышо ушем мутан мужырлалтше кыдежан ойлончо-влакым ойырен моштышаш;

- мужырлалтше кыдежан, ушалтше кыдежан, икмыняр кўдынъ ужашан ушалтше кыдежан, ушем мутдымо кыдежан ойлончо-влак коклаште кылым палышаш, чарналтыш палым шынден моштышаш, келшыше ойсем дене лудын моштышаш;

- мужырлалтше кыдежан, ушалтше кыдежан, икмыняр кўдынъ ужашан ушалтше кыдежан, ушем мутдымо кыдежан ойлончо-влакым синтаксически лончылышаш;

- мужырлалтше кыдежан, ушалтше кыдежан, икмыняр кўдынъ ушалтше кыдежан, союздымо кыдежан ойлончо-влакым текст-ыште кучылтшаш;

- мужырлалтше кыдежан ойлончым, ушалтше кыдежан ойлончым, союздымо да ойыралтше ешарыме членан тыглай ойлончым синтаксический синоним семын кучылтшаш;

- вияш оян, савырыме оян ойлончо-влакын ойыртемыштшамычым палышаш, чарналтыш палым шындышаш; текстыште тыгай ойлончо-влакым муын моштышаш, сылнын лудшаш;

- шонымашым ўшандарен каласаш цитатым кучылтшаш да чарналтыш палым шындышаш;

- литературный произведенийлан рецензийым серышаш; • автобиографийым, заявленийым, рефератым, конспектым серышаш; • цитатым кучылтын, ойлымашлан анализым ыштышаш.

**9 класслан марий йылме ден календарно – тематический планирований
(51 шагат)**

Чылаже 51 шагат; арняште 1,5 шагат.

У темылан – 28 шагат, йылме лывыртыме пашалан – 13 шагат.

ГОУ ДПО (ПК)С «Марий туныктыш институт», 2005ий «Марий йылме программе 5-9 класслан» энэртен планированийым возымо.

Тунемме книга-влак: 1. «Марий йылме» 9 кл.учебник, В.В.Кузнецов, Н.В. КузнецоваЙошкар-Ола, 2011.

«Марий йылме» (8-9 кл.) практика, З.В.Учаев, Йошкар-Ола, 1995.

№	Урокын темыже	Шагат чот	Урокын типше	Урок эртарыме йон	Тергым аш йон	Тунемше пальшаш/моштышаш	Монгылан паша	Дата	
								План	Акты
1.	Шочмо йылме нерген мутланымаш	1		Беседе, мутланымаш		Шочмо йылме нерген умылымашыштым ойлен мошташ	5-ше паша		
2-4.	8 классыште тунеммым ушештарымаш	3	Ушештарен иктешлымаш урок	Беседе, тушка паша	Тест	Тунеммым ушештарен иктешлен мошташ			
5.	Марий йылмым шымлыше-влак: В.М.Васильев, Кармазин	1	Комбинированный урок	Беседе, тушка паша	Свободный диктант	Илыш-творчествоштым палаш			
Сложный предложений (5ш.)									
4.	Сложный предложений нерген умылымаш	1	У темым тунеммаш	Беседе, тушка паша	Опрос				
5,6,8, 9.	Сложный предложенийын турло лиймыже	4	У темым тунеммаш	Тушка да индивидуальный паша	Графический диктант	Сложный предложений-влакын ойыртемештым палаш			
Сложносочиненный предложений (8ш.)									
10-	Сложносочиненный	4	У	Беседе,	Схемым	ССП-влакын			

14.	предложений значений чоналтмыже да		тем тунем ш	тушка паша	ыщтымаш	значений каласен союз-влакым мошташ, кучылт мошташ, ССП-ым икгай сказуемыя простой предложений деч ойырен мошташ			
15-16.	Й.Л.П.	2	Йыл ме лывырт ыме паша	Тушка паша		Возымаште сложносочиненный предложений-влакым кучылт мошташ			
17-18.	ССП-ым лончылымо радам	1	У тем тунем ш	Беседе, тушка паша	Схем ыщтымаш	ССП-ым синтаксически лончылен мошташ			
19.	Контрольный диктант.	1	Кон трольн ый диктант	Тушка паша	Заданий ым шуктымаш	ССП-ым синтаксически лончылен мошташ			
Сложноподчиненный предложений (12 ш.)									
20.	СПП-ын чоналтмыже	1	У тем тунем ш	Тушка да индивидуальный паша	Графиче ский диктант	СПП-ым чонен да кучылт мошташ, главный да придаточный предложений коклаш запятойым шынден мошташ			
22-23.	Определительный придаточныян СПП.	2	У тем тунем ш	Тушка да индивидуальный паша	Ойырен лукмо диктант	Турло союз шотан мут-влакым кучылт мошташ			
24-25.	Изяснительный придаточныян СПП.	2	У тем тунем ш	Тушка да индивидуальный паша	Опрос	Изяснительный придаточныян предложений-влакым муын, чонен, кучылт мошташ			
26-27.	Й.Л.П. сочинений	2	Йыл	Тушка паша	Возыма	Возымаште спп-			

			мелывыртыме паша		ш	влакым кучылт мошташ			
28-29.	Обстоятельственный придаточный СПП-влак.	2	У темым тунеммаш	Тушка да индивидуальный паша	Свободный диктант	Обстоятельственный прид. СПП-влакын грамматический значенийыштым умылтарен, чонен мошташ			
30-31.	Икмыняр придаточный СПП.	2	У темым тунеммаш	Тушка да индивидуальный паша	Графический диктант	Значенийыштым умылтарен, схеме почеш чонен мошташ			
32.	Контрольный диктант.	1	Контрольный диктант	Тушка паша	Заданийышуктымаш	СПП-м синтаксически лончылен мошташ			
Союздымо сложный предложений (18 ш.)									
34-35.	Союздымо сложный предложенийыште (,) ден (;) шындымаш	2	У темым тунеммаш	Тушка паша, пракатика	Йодышлан вашмут	ССП-те (,) ден (;) шынден мошташ, предложенийым чонен мошташ			
36	Союздымо сложный предложенийыште (:) шындымаш	1	У темым тунеммаш	Тушка паша, пракатика	Тест	(:) шынден мошташ, предложенийым чонаш			
37.	Союздымо сложный предложенийыште (-) шындымаш.	1	У темым тунеммаш	Тушка паша, пракатика	Графический диктант	Знак-влакым шынден мошташ			
38-39.	Й.Л.П.	2	Йылымыртыме паша	Тушка паша	Возымаш	Возымаште союздымо сложный предложенийыште-влакым кучылт мошташ			

Турло йон дене кылдалтше сложный предложений-влак (3 ш.)									
40	Союз да союз деч посна кылдалтше сложный предложений.	1	У темым тунеммаш	Тушка паша, практика	Графический диктант	СП кучылт, чонен мошташ			
41	Сложный предложений-влак дене иктешлымаш урок. Лончылымо радам	1	Уше штарен иктешлымаш урок	Тушка паша, практика	Карточко дене паша	Турло йон дене кылдалтше сложный предл.-ий-влакым кучылт, лончылен мошташ			
42	Контрольный диктант	1	Контрольный диктант	Тушка паша	Заданийым шуктымаш	СП-влакым синтакс. лончылен мошташ			
Вияш да савырыме ой. (8 ш.)									
43	Вияш ой (ушештарымаш) вияш оян предложенийыште знак-влак.	2	Уше штарен иктешлымаш урок	Тушка паша, практика	Графический диктант	Схеме почеш предложений-влакым шонен, знак-влакым чын шынден мошташ.			
44.	Авторын мутшо вияш ой коргышто. Диалог.	1	Уше штарен иктешлымаш урок	Тушка паша, практика	Графический диктант	Диалогым чонаш, кучылт мошташ			
45	Савырыме оян предложений. Цитат.	1	У темым тунеммаш	Тушка паша, практика	Диктант	Цитатым кучылт, знак-влакым чын шынден мошташ			
46-47.	Й.Л.П.	2	Йылме лывырт ыме паша	Тушка паша		Диалогым, цитатыт, вияш да савырыме оян предл-м кучылт мошташ			
Ушештарымаш (9 шагат)									
48	Сложносочиненный предложений. Сложноподчиненный	1	Уше штарен иктешлымаш	Тушка, группой да индивидуальный	Графический диктант	ССП, СПП-влакым ойырен мошташ, препинаний			

	предложений		маш урок	паша, практика		знак-влакым чын шынден мошташ			
49	Союздымо сложный предложений	1	Уше штарен иктешлы маш урок	Тушка, группой да индивидуальный паша, практика	Йодышл ан вашмут	Союздымо сложный предложенийште знакым шынден мошташ			
50	Иктешлыше контрольный диктант	1	Кон трольны й паша	Тушка паша					
51	Кенеж пагытлан заданий-влак	1							